

Valur Knútsson

Landsvirkjun

Varðandi beiðni Landsvirkjunnar, dags 15-11-2021 um umsögn Veiðifélags Þjórsár vegna Hvammsvirkjunnar

Landsvirkjun áformar að stífla farveg Þjórsár, gera 4 ferkílómetra uppistöðulón og breyta rennsli árinna frá Yrjaskeri að neðri enda Ölmóseyjar. Að mati stjórnar Veiðifélags Þjórsár hefur um of verið lögð einhliða áhersla á hagsmuni Landsvirkjunnar og ábendingar um ófullnægjandi þekkingu og hættu fyrir lífríki árinna verið hunsaðar.

35% búsvæða laxfiska eru ofan fyrirhugaðrar Hvammsvirkjunnar. Veiðifélag Þjórsár telur áhrif Hvammsvirkjunnar verða mikil á lífríki árinna og jafnvel muni virkjunin tortíma fiskstofnunum Þjórsár.

Áhrif af völdum Hvammsvirkjunnar eru sett fram í tilgátustíl. Það er skoðun Veiðifélags Þjórsár að vafamál séu mörg og að í sumum tilfellum sé nokkuð augljóst að settar séu fram hugmyndir að lausnum sem ekki séu studdar vísindalegri þekkingu varðandi seiðaveitur, afkomumöguleika lax og sjóbirtings og áhrifa af snöggum rennslisbreytingum neðan stíflu á alla fiskstofna. T.d. hafa seiðaveitur og aðgerðir til að reyna að minnka umhverfisáhrif virkjana á laxfiska í Columbíáánni í Bandaríkjunum kostað yfir 10 milljarða Bandaríkjadala á síðustu 35 árum, án þess að aðgerðirnar hafi komið í veg fyrir frekara hrun fiskistofna. Þessi lausn er megin mótvægisáðgerð sem boðuð er í Þjórsá.

Afföll vegna tafinna og falinna orsaka eru vanmetin.

Óvissa er um virkni mótvægisáðgerða og viðbragðsáætlana með tilkomu virkjunar. Svo virðist sem óljósar mótvægisáðgerðir Landsvirkjunnar eigi almennt að vega upp þau vandamál sem kunna að skapast, óháð og óskilgreint hver þau kunna að verða. Ekki hefur verið gerð tilraun til að greina hver vandamálin geta orðið á framkvæmdatíma né rekstartíma Hvammsvirkjunnar. Skilgreindar mótvægisáðgerðir með ætlaðri virkni þeirra í hverju tilfelli hafa ekki verið lagðar fram.

Nauðsnlegt er að umsjón og eftirlit með breyttum lísskilyrðum fiska og fæðutegunda þeirra af völdum mannvirkja og mótvægisáðgerða sé í höndum óháðra aðila sem valdir verði af hagsmunaaðilum í samráði við Landsvirkjun áður en framkvæmdaleyfi verður gefið út.

Veiðifélag Þjórsár býðst til samstarf við aðila um vinnu við ofangreint.

Samantekið er krafa Veiðifélags Þjósár sú að eftirfarandi þættir séu kannaðir:

- Stærðir stofna sjógöngufiska og staðbundina.
- Áhrif botnfalls í lónum á seiði og fæðu þeirra.
- Áhrif dælingar botnfalls úr lónum á allan fisk og annað lífríki.
- Áhrif rennslisbreytinga í farvegi neðan stíflu að útrás á fiskgöngur og klak.
- Hvernig fiski verður tryggð gönguleið í vatnslitlum farvegi með áður óþekktum rennslissveiflum.
- Hvernig tryggt verður að lágmarksrennsli fari ekki niður fyrir þau mörk sem sannanlega eru fullnægjandi.
- Virkni seiðaveitna.
- Mótvægisáðgerðir/viðbragðsáætlanir komi til þess að bregðast þurfi við óvæntum upptökum.
- Viðbrögð við óvæntum upptökum, samstarfsaðilar tilgreindir.
- Hver mun hafa eftirlit og bera ábyrgð á framkvæmda og rekstraraðila virkjunnar.

Niðurstöður rannsókna séu metnar og sú vitneskja sem út úr þeirri vinnu komi, skili skynsamlegum tillögum að lausnum.

Meðfylgjandi þessu erindi Veiðifélags Þjósár er umsögn Hafrannsóknarstofnunnar, Guðna Guðbergssonar, dagssett 12.mars 2021. Í umsögn þessari má sjá staðfestingu þess hve mikið vantar á að tímabært sé að huga að framkvæmdaleyfi vegna Hvammsvirkjunnar. Fyrstu fjórar síður umsagnarinnar eru endurtekningar beint upp úr gögnum Landsvirkjunnar. Þar á eftir er mat á stöðu verkefnisins; “áform um“ er þar áberandi auk “þarf að aðgæta“, “telja verður líklegt“, “ útfæra þarf“ og fleira í þeim dúr.

Stjórn Veiðifélags Þjósár gerir kröfu um að ekki verði gefið út framvæmdaleyfi fyrir Hvammsvirkjun nema ofangreind atriði séu leyst, viðbrögð við frávikum tryggð og eftirlit með rekstraraðil útfært.

Afrit sent til:

Sylvía Karen Heimisdóttir sveitarstjóri Skeiða og Gnúpverjahrepps,
Ágúst Sigurðsson sveitarstjóri Rangárbings Ytra,
Valtýr Valtýrsson sveitarstjóri Ásahrepps,
Þorsteinn Sigurðsson forstjóri Hafrannsóknarstofnunnar

15.janúar 2022

